

Aristofanes

PILVET

WSOY — PIENI KIRJASTO — 1

PIENI KIRJASTO

TOIMITTAJA: MIKA WALTARI

N:o 1

Aristofanes: Pilvet

ARISTOFANES

PILVET

5-NÄYTÖKSINEN HUVINÄYTELMÄ

SUOMENTANUT V. ARTI

PORVOO . HELSINKI

WERNER SÖDERSTRÖM

OSAKEYHTIÖ

näköispainos ntamo 2013
© 2013 V. Artin oikeudenomistajat
ISBN 978-952-215-454-5

tämä näköispainos julkaistaan Ahmet Ögütin teoksen
Fahrenheit 451: Usintapainos rinnalla.
Fahrenheit 451: Usintapainos toteutettiin Helsingissä
26.8.–1.9.2013

yhteistyössä

Checkpoint Helsinki / Chimney-projekti

www.checkpointhelsinki.fi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ntamo
2013
www.ntamo.net

Werner Söderström Osakeyhtiön
kirjapainossa Porvoossa
1952

SUOMENTAJAN ALKULAUSE

Aristofaneen »Pilvet», näytelmä, jota hän itse piti parhaana teoksenaan, tarjotaan tässä suomalaiselle yleisölle jotenkin samassa asussa kuin kuin sitä on tänä vuonna alettu esittää Kansallisteatterissa: muovattuna meikäläisen näyttämökielen mukaisesti ja runomitoiltaan paikoin yksinkertaistettuna. Käännöksen tarkistustyön on suorittanut maist. A. M. Anttila. Esityksessä oli näytelmää jonkin verran lyhennetty; tässä se esiintyy alkuteoksen laajuisena.

* *
*

HENKILÖT

STREPSIADES, attikalainen talonpoika.

FEIDIPPIDES, hänen poikansa.

KSANTHIAS, Strepsiadeen palvelija.

SOKRATES, jota näytelmän kirjoittaja on luullut sofistiksi.

SOKRATEEN OPPILAS.

OIKEAMIELINEN.

VÄÄRISTELIJÄ.

PASIAS, attikalainen koronkiskuri.

AMYNIAS, samoin.

PILVETTÄRIEN KUORO.

MYKKIÄ HENKILÖITÄ, joukossa Sokrateen oppilaita ja pari Strepsiadeen palvelijaa.

*

Näyttämö esittää Strepsiadeen Ateenassa sijaitsevaa asuntoa sekä vastapäätä olevaa Sokrateen kouluhuonetta pihoineen.

*

Näytelmä esitettiin ensi kerran Ateenassa v. 423 eKr.

*

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS

Strepsiadeen huone. Hän on vuoteessa, vieressään Feidippides; taustassa nukkuu palvelusväki. Vastapäätä näkyy Sokrateen suljettu talo.

Aamuyö. Alussa on pimeää, sitten alkaa päivä vähitellen sarastaa.

I. KOHTAUS

Strepsiades. Palvelija. Feidippides.

STREPSIADES (*herää ja kohottautuu haukotellen*).

Huhhuh! Huhhuh!

Zeus valtias, nää yöt ne vasta pitkät on!
Loputtomat! No, eikös aamu koitakaan?
Jo kauan sitten kukko kiekui, orjat vain
ne tuossa kuorsaa. Toisin ennen elettiin!
Kirottu sota, kaikin puolin katala!
Sen vuoks en edes orjiani piestä saa! ¹

(Katselee poikaansa.)

Ja poika tuossa, senkin hieno keikari,
ei kyllä kesken yötä herää, kuorsaa vain
sisästä viiden, kuuden vuohivällynsä.

(Laskeutuu taas nukkumaan.)

No, vällyihinpä painun tästä itsekin!

¹ Sotien aikana oli kielletty kurittamasta orjia, koska he silloin karkailivat vihollisen, varsinkin voitokkaan puolelle.

(Kohottautuu pian uudelleen.)

Ei käy! En unta saa, mua liiaks kismittää
tuo velkataakka, niskalleni työnnetty.
Mies, hevot mässä, käherretty keikari
vain ratsastelee, valjakollaan ajelee,
ja hevosista unta näkee. Huoli taas
mun tappaa, kuun kun viime viikko lähenee
ja korot lankee.

(Palvelijalle.)

Tuikkaas tulta lamppuun nyt
ja tilikirja tuo, niin siitä tutkia
voin loppusummat, korkoineen ne laskea.

(Palvelija tuo tilikirjan.)

No niin. Kakstoista mnaata multa Pasi-as
on saapa. Mutta minnekäs ne tuhlatiin?
Ai, niin, mä ostin oriin, Koppa-nimisen!
Voi vietävä! Mä oisin tehnyt viisaammin,
kun kivell' oisin kopauttanut päähäni.

FEIDIPPIDES. *(Puhelee unissaan hevoselleen.)*

Ptruu, Filon! Ptruu! Ei, oikealle käännypäs!

STR. Niin, hänpä minut vararikkoon pian vie.

Kuin sanoin, yötkin unta näkee ratsuistaan.

FEID. Kuin monta kertaa kilparata kierretään?

STR. *(heristää hänelle kättään.)* Sä isäs kaulaan kierrät
hirttosilmukkaa.

(Syventyy taas tilikirjaansa.)

No, keitäs muit' on karhuja kuin Pasi-as?

Amyniaalle kolme vaununpyöristä.

FEID. *(puhuu yhä unissaan.)* Nyt piehtaroi, ja sitten
kotiin palataan!

STR. *(ärjäisee.)* Sä juutas, minut piehtaroitat piankin
talosta tästä pellolle! Sain haasteen nyt:
se pantattava on, jos mielin suorittaa
sun velkais korot.

(Feidippides herää ja kohottaantuu vuoteellaan.)

FEID. Kuules, isä, miksikäs
niin rauhatonna kaiken yötä kääntyilet?

STR. *(ivallisesti.)* Mua ulosottomiehet tässä pureksii.

FEID. Mutt' isä, anna minun edes nukkua!

STR. No, nuku, mutta tiedä, että velat nuo
ne lankeavat vielä kerran niskoilles.

(Feid. nukahtaa jälleen.)

Se parittaja-akka olis piestävä,
jok' aikoinaan sun äitis mulle toimitti.
Maall' oli oiva elää mun, pää pörröllään,
ain' arkivaatteiss' ojan viereen uinahtaa;
ja oli karjaa, mettisiä, maltaita!
Mutt' otinpas ja kosin sitten heilakkaa,
jonk' eno on Megakles suurisukuinen;
mä maamies nain tuon muotinuken ylpeän,
min kantaäiti kuulu oli Koisyra.
Häävuoteeseen kun viimein pääsin, villalta
ja viikunoilta, mäskiltä mä lemusin,
hän sminkiltä ja saframilta, suukoilta
prameiden sulhojen, ja juhlilta.
Ei laiska ollut hän, en sitä väittää voi:
yöt päivät hääräs hepeniä itselleen.
Mä hälle ryysymekkoani näyttäen
monesti virkoin: Liikaa on tuo pynttäys!

PALVELIJA. Isäntä, öljy loppunut on lampusta!

STR. No mitäs sen lampun teit niin öljynahneheks?
Nyt nouda piiska!

PALV. Piiskako? Ja minkä vuoks?

STR. Kun lamppuun panit liian paksun sydämen.

(Palvelija juoksee pakoon.)

Kun syntyi sitten poika, tämä viikari,
sen hienon eukon lahja mulle mukamas,
niin nimestänsä heti riita rakentui.
Äit' aikoi antaa ylvään hippos-loppuisen:

Ksanthippon tai Khairippon tai Kallippideen,
 mä taaton kaimaa, Feidonidest' ehdotin.
 Me kiistelimme kauan; viimein nivottiin
 ne nimet yhteen, saatiin näin Feidippides.
 Monesti poikaa hyssytti hän virkkaen:
 »Kun isoks kasvat, purppuraan sä pukeudut,
 ja vaunuill' ajat kuin Megakles» — — Oikaisin:
 »Kun isäs lailla Felleus-vuoren rinteiltä
 sä nahkanuttu ylläs ajat vuohia.»
 Mut tuulta pieksin tuossa, sillä poika nyt
 mun hevosillaan mierontielle heipparoi.
 Taas koko yön mä aprikoin, ja viimeinkin
 mä keksin keinon ainoan, mut mainion:
 Jos hänet siihen vain mä saisin suostumaan,
 niin hälvenispä hätä! Mutta ensiksi
 mun täytyy hänet unestansa herättää.
 Mill' lailla sen mä tehdä voisin sievimmin?

(Nykäisee poikaansa varovasti.)

Feidippides! Feidippideeni!

FEID. *(herää.)* Mikäs nyt?

STR. No, nousepas ja kättä paiskaa taatolles! ¹

FEID. *(kohottautuu ja kuuntelee)*. Täss' on! No, sitten?

STR. Minusta sä pidäthän?

FEID. *(osoittaa ovensuussa olevaa kuvapatsasta)*.

Niin totta kuin Poseidon, hevonhaltija . . .

STR. Sä älä mulle maini hevonhaltijaa!

Tään kurjuuteni kaiken on hän tuottanut.

Minusta jos sä pidät toden totta, niin

käy kanssani, laps kulta!

FEID. Mihin lähdemme?

STR. Tapasi muuta kerrassaan, ja kiiruhtain

käy opinahjoon, jonka sulle osoitan.

FEID. Sanopas, minne?

STR. Seuraatkos?

FEID. Sen kyllä teen,

avita Bakkhos!

¹ Aiotun lupauksen vahvistukseksi.

Tämä näköispainos julkaistaan Helsingin juhlaviikoilla 2013 toteutetun Ahmet Ögütün teoksen *Fahrenheit 451: Uusintapainos* rinnalla. Teos nosti esiin eri aikoina absurdeista ja yllättävistä syistä sensuroituiksi tai vainotuiksi joutuneita kirjoja. Kreikan sotilasjunta kielsi *Pilvet* 1967 sen liiallisen sodanvastaisuuden vuoksi.

Yhteistyössä Checkpoint Helsinki

www.checkpointhelsinki.fi

näköispainos ntamo 2013

9 789522 154545 >

www.ntamo.net